

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 14ης Ιουνίου 2017*

«Προδικαστική παραπομπή — Κοινή οργάνωση των αγορών γεωργικών προϊόντων — Κανονισμός (ΕΕ) 1308/2013 — Άρθρο 78 και παράρτημα VII, μέρος III — Απόφαση 2010/791/ΕΕ — Ορισμοί, ονομασίες και ονομασίες πώλησης — “Γάλα” και “γαλακτοκομικά προϊόντα” — Ονομασίες που χρησιμοποιούνται για την προώθηση και την εμπορία αμιγώς φυτικών τροφίμων»

Στην υπόθεση C-422/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Landgericht Trier (πρωτοβάθμιο περιφερειακό δικαστήριο της Τρίερ, Γερμανία) με απόφαση της 28ης Ιουλίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο την 1η Αυγούστου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

Verband Sozialer Wettbewerb eV

κατά

TofuTown.com GmbH,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Prechal, πρόεδρο τμήματος, A. Rosas και E. Jarašiūnas (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η TofuTown.com GmbH, εκπροσωπούμενη από τον M. Beuger, Rechtsanwalt,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την K. Stranz και τον T. Henze,
- η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Γ. Κανελλόπουλο και την Ο. Τσιρκινίδου,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον P. Gentili, avvocato dello Stato,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους A. X. P. Lewis και Δ. Τριανταφύλλου,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 78, παράγραφος 2, και του παραρτήματος VII, μέρος III, σημεία 1 και 2, του κανονισμού (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ 2013, L 347, σ. 671).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Verband Sozialer Wettbewerb eV (στο εξής: VSW) και της TofuTown.com GmbH (στο εξής: TofuTown) με αντικείμενο αγωγή παραλείψεως που άσκησε η VSW.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 1308/2013

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 64 και 76 του κανονισμού 1308/2013 αναφέρουν τα εξής:

«(64) Η εφαρμογή προτύπων στην εμπορία γεωργικών προϊόντων μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των οικονομικών συνθηκών παραγωγής και εμπορίας και της ποιότητας των προϊόντων αυτών. Η εφαρμογή τέτοιων προτύπων είναι συνεπώς προς το συμφέρον των παραγωγών, των εμπόρων και των καταναλωτών.

[...]

(76) Για ορισμένους τομείς και προϊόντα, οι ορισμοί, οι ονομασίες και οι ονομασίες πώλησης αποτελούν σημαντικά στοιχεία για τον προσδιορισμό των όρων ανταγωνισμού. Επομένως, είναι σκόπιμο να θεσπιστούν ορισμοί, ονομασίες και ονομασίες πώλησης για τους εν λόγω τομείς και/ή προϊόντα, που θα πρέπει να χρησιμοποιούνται στην Ένωση μόνο για την εμπορία προϊόντων που πληρούν τις αντίστοιχες προϋποθέσεις.»
- 4 Το σχετικό με την εσωτερική αγορά μέρος II του εν λόγω κανονισμού περιλαμβάνει τον τίτλο II, ο οποίος αφορά τους κανόνες σχετικά με την εμπορία και τις οργανώσεις παραγωγών. Το υποπλήγμα 2 του τμήματος 1 του κεφαλαίου I του τίτλου αυτού φέρει την επικεφαλίδα «Πρότυπα εμπορίας κατά τομείς ή προϊόντα» και περιλαμβάνει τα άρθρα 74 έως 83 του ίδιου κανονισμού.
- 5 Το τιτλοφορούμενο «Ορισμοί, ονομασίες και ονομασίες πώλησης για ορισμένους τομείς και προϊόντα» άρθρο 78 του κανονισμού 1308/2013 προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Κατά περίπτωση, επιπλέον των εφαρμοστέων προτύπων εμπορίας, οι ορισμοί, οι ονομασίες και οι ονομασίες πώλησης που προβλέπονται στο παράρτημα VII ισχύουν για τους εξής τομείς ή προϊόντα:

[...]

γ) γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση·

[...]

2. Οι ορισμοί, οι ονομασίες ή οι ονομασίες πώλησης που προβλέπονται στο παράρτημα VII μπορούν να χρησιμοποιούνται στην Ένωση μόνο για την εμπορία προϊόντων τα οποία πληρούν τις αντίστοιχες απαιτήσεις του εν λόγω παραρτήματος.

3. Ανατίθεται στην Επιτροπή η αρμοδιότητα έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων [...] όσον αφορά τις τροποποιήσεις των ορισμών και των ονομασιών πώλησης που προβλέπονται στο παράρτημα VII, καθώς και τις παρεκκλίσεις ή τις εξαιρέσεις από αυτές. Οι πράξεις αυτές περιορίζονται αυστηρώς στις αποδεδειγμένες ανάγκες που προκύπτουν από την μεταβαλλόμενη καταναλωτική ζήτηση, την τεχνική πρόοδο ή τις ανάγκες για καινοτόμα προϊόντα.

[...]

5. Προκειμένου να ληφθούν υπόψη οι προσδοκίες των καταναλωτών και η εξέλιξη της αγοράς γαλακτοκομικών προϊόντων, ανατίθεται στην Επιτροπή η αρμοδιότητα έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων [...] για τον προσδιορισμό των γαλακτοκομικών προϊόντων για τα οποία πρέπει να αναφέρεται το ζωικό είδος από το οποίο προέρχεται το γάλα, αν δεν προέρχεται από βοοειδή, και για τη θέσπιση των απαραίτητων κανόνων.»

- 6 Το υποτίμημα 5 του μέρους II, τίτλος, II, κεφάλαιο I, τμήμα 1, του κανονισμού 1308/2013 φέρει την επικεφαλίδα «Κοινές διατάξεις». Το άρθρο 91 του κανονισμού αυτού, το οποίο περιλαμβάνεται στο υποτίμημα 5, διευκρινίζει τα ακόλουθα:

«Η Επιτροπή μπορεί να εκδίδει εκτελεστικές πράξεις:

- α) που να καταρτίζουν τον κατάλογο για το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα που αναφέρονται στο παράρτημα VII μέρος III σημείο 5 δεύτερο εδάφιο [...] με βάση ενδεικτικούς καταλόγους προϊόντων που τα κράτη μέλη θεωρούν ότι αντιστοιχούν, εντός της επικράτειάς τους, στ[η] [διάταξη] αυτ[ή] και τους οποίους τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή·

[...].»

- 7 Το παράρτημα VII του εν λόγω κανονισμού φέρει τον τίτλο «Ορισμοί, ονομασίες και ονομασίες πώλησης των προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 78». Στο εισαγωγικό του εδάφιο, το παράρτημα αυτό διευκρινίζει ότι, για την εφαρμογή του παρόντος παραρτήματος, ο όρος «ονομασία πώλησης» αναφέρεται μεταξύ άλλων «[σ]το όνομα του τροφίμου κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1169/2011 [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές, την τροποποίηση των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1924/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1925/2006 και την κατάργηση της οδηγίας 87/250/ΕΟΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 90/496/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της οδηγίας 1999/10/ΕΚ της Επιτροπής, της οδηγίας 2000/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των οδηγιών της Επιτροπής 2002/67/ΕΚ και 2008/5/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 608/2004 της Επιτροπής (ΕΕ 2011, L 304, σ. 18)]».

- 8 Το μέρος III του παραρτήματος VII φέρει την επικεφαλίδα «Γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα». Αναφέρει τα ακόλουθα:

«1. Ως “γάλα” νοείται αποκλειστικά το προϊόν της φυσιολογικής έκκρισης των γαλακτοφόρων αδένων θηλαστικών, το οποίο λαμβάνεται με μία ή περισσότερες αμέλξεις, χωρίς οποιαδήποτε προσθήκη ή αφαίρεση.

Ωστόσο, ο όρος “γάλα” επιτρέπεται να χρησιμοποιείται:

- α) για το γάλα που έχει υποστεί επεξεργασία που δεν αλλοιώνει τη σύστασή του ή για το γάλα του οποίου η περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες είναι τυποποιημένη [...]
- β) σε συνδυασμό με έναν ή περισσότερους όρους για τον χαρακτηρισμό του τύπου, της κατηγορίας, της καταγωγής και/ή της προβλεπόμενης χρήσης του γάλακτος ή για την περιγραφή της φυσικής επεξεργασίας που έχει υποστεί ή των τροποποιήσεων της σύστασής του, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω τροποποιήσεις συνίστανται μόνο στην προσθήκη και/ή την αφαίρεση φυσικών συστατικών του γάλακτος.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος μέρους, ως “γαλακτοκομικά προϊόντα” νοούνται τα προϊόντα που προέρχονται αποκλειστικά από το γάλα· εννοείται ότι είναι δυνατό να προστίθενται ουσίες που είναι απαραίτητες για την παρασκευή τους, εφόσον οι εν λόγω ουσίες δεν χρησιμοποιούνται με σκοπό την ολική ή μερική αντικατάσταση οποιουδήποτε από τα συστατικά του γάλακτος.

Για τα γαλακτοκομικά προϊόντα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά:

- α) οι ακόλουθες ονομασίες, σε όλα τα στάδια της εμπορίας:
 - i) ορός γάλακτος,
 - ii) κρέμα γάλακτος,
 - iii) βούτυρο,
 - iv) βουτυρόγαλα,

[...]

- viii) τυρί,
- ix) γιαούρτι,

[...]

- β) τα ονόματα κατά την έννοια του [...] άρθρου 17 του [κανονισμού 1169/2011] που πράγματι χρησιμοποιούνται για τα γαλακτοκομικά προϊόντα.

3. Ο όρος “γάλα” και οι ονομασίες που χρησιμοποιούνται για τα γαλακτοκομικά προϊόντα επιτρέπεται επίσης να χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με έναν ή περισσότερους όρους για τον χαρακτηρισμό σύνθετων προϊόντων των οποίων κανένα στοιχείο δεν υποκαθιστά ούτε πρόκειται να υποκαταστήσει οποιοδήποτε συστατικό του γάλακτος και των οποίων το γάλα ή ένα γαλακτοκομικό προϊόν αποτελεί ουσιώδες μέρος είτε λόγω της ποσότητάς του, είτε λόγω του ότι η παρουσία του χαρακτηρίζει το προϊόν.

4. Όσον αφορά το γάλα, αναφέρεται το ζωικό είδος από το οποίο προέρχεται, εάν δεν προέρχεται από βοοειδή.

5. Οι ονομασίες που αναφέρονται στα σημεία 1, 2 και 3 δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται για κανένα άλλο προϊόν εκτός από εκείνα που αναφέρονται στα εν λόγω σημεία.

Ωστόσο, η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται στην ονομασία προϊόντων, των οποίων η ακριβής φύση είναι επακριβώς γνωστή λόγω παραδοσιακής πρακτικής και/ή όταν οι ονομασίες χρησιμοποιούνται σαφώς για να δηλώσουν μια χαρακτηριστική ιδιότητα του προϊόντος.

6. Όσον αφορά άλλα προϊόντα εκτός αυτών που περιγράφονται στα σημεία 1, 2 και 3 του παρόντος μέρους, δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται ετικέτες, εμπορικά έγγραφα, διαφημιστικό υλικό ή οποιαδήποτε μορφή διαφήμισης [...] ούτε παρουσίαση οιασδήποτε μορφής που να δηλώνουν, να συνεπάγονται ή να υπαινίσσονται ότι το προϊόν είναι γαλακτοκομικό.

[...]»

- 9 Οι διατάξεις του παραρτήματος VII, μέρος III, του κανονισμού 1308/2013 επαναλαμβάνουν, χωρίς ουσιαστικές τροποποιήσεις, τις διατάξεις που περιλαμβάνονταν προηγουμένως στο παράρτημα XII του κανονισμού (ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2007, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα («Ενιαίος κανονισμός ΚΟΑ») (ΕΕ 2007, L 299, σ. 1), το οποίο είχε επαναλάβει, χωρίς ουσιαστικές τροποποιήσεις, τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 1898/87 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1987, σχετικά με την προστασία της ονομασίας του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων κατά τη διάθεσή τους στο εμπόριο (ΕΕ 1987, L 182, σ. 36).

Η απόφαση 2010/791/ΕΕ

- 10 Κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως 2010/791/ΕΕ της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2010, για τον κατάλογο των προϊόντων που αναφέρονται στο παράρτημα XII σημείο III, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ 2010, L 336, σ. 55), η εν λόγω απόφαση απαριθμεί, στο παράρτημα I, τα προϊόντα τα οποία ανταποκρίνονται, στο έδαφος της Ένωσης, στα προϊόντα που αναφέρονται στη διάταξη αυτή.

- 11 Η αιτιολογική σκέψη 3 της αποφάσεως αυτής διευκρινίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη πρέπει να ανακοινώνουν στην Επιτροπή τον ενδεικτικό κατάλογο των προϊόντων που θεωρούν ότι ανταποκρίνονται, στο έδαφός τους, στα κριτήρια τα σχετικά με την προαναφερόμενη εξαίρεση [...] Στον κατάλογο αυτόν πρέπει να απαριθμούνται οι ονομασίες των σχετικών προϊόντων ανάλογα με την παραδοσιακή τους χρήση στις διάφορες γλώσσες της Ένωσης, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η χρησιμοποίηση των ονομασιών αυτών σε όλα τα κράτη μέλη, [...]».

- 12 Σύμφωνα με το άρθρο 230, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, και παράγραφος 2, του κανονισμού 1308/2013, ο εν λόγω κανονισμός κατήργησε τον κανονισμό 1234/2007, οι δε παραπομπές στον κανονισμό 1234/2007 νοούνται ως παραπομπές στον κανονισμό 1308/2013. Η απόφαση 2010/791 περιλαμβάνει επομένως εφεξής τον κατάλογο των προϊόντων που αναφέρονται στο παράρτημα VII, μέρος III, σημείο 5, δεύτερο εδάφιο, του τελευταίου κανονισμού.

Ο κανονισμός 1169/2011

- 13 Το τιτλοφορούμενο «Ονομασία του τροφίμου» άρθρο 17 του κανονισμού 1169/2011 προβλέπει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Η ονομασία του τροφίμου είναι η νόμιμη ονομασία του. Αν δεν υπάρχει τέτοια ονομασία, η ονομασία του τροφίμου είναι η συνήθης ονομασία του ή, αν δεν υπάρχει συνήθης ονομασία ή αν η συνήθης ονομασία δεν χρησιμοποιείται, παρέχεται περιγραφική ονομασία του τροφίμου.»

Το γερμανικό δίκαιο

- 14 Ο Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (νόμος περί αθέμιτου ανταγωνισμού), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς της κύριας δίκης, όριζε στο άρθρο 3α τα εξής:

«Όποιος παραβαίνει διάταξη νόμου η οποία σκοπεύει, μεταξύ άλλων, προς το συμφέρον των παραγόντων της αγοράς, να ρυθμίσει τις συμπεριφορές στην αγορά, ενεργεί αθέμιτα, εφόσον η παράβαση είναι ικανή να επηρεάσει κατά τρόπο αισθητό τα συμφέροντα των καταναλωτών, όσων άλλων δραστηριοποιούνται στην αγορά ή των ανταγωνιστών.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 15 Η VSW είναι γερμανική ένωση με αποστολή, μεταξύ άλλων, την καταπολέμηση του αθέμιτου ανταγωνισμού. Η TofuTown είναι εταιρία που δραστηριοποιείται στην παρασκευή και την πώληση χορτοφαγικών και/ή ολικώς χορτοφαγικών τροφίμων. Προωθεί και διανέμει κυρίως αμιγώς φυτικά προϊόντα υπό τις ονομασίες «Soyatoo beurre de tofu», «fromage végétal», «Veggie-Cheese», «Cream» και υπό άλλες παρεμφερείς ονομασίες.
- 16 Εκτιμώντας ότι η εκ μέρους της TofuTown προώθηση των αμιγώς φυτικών αυτών προϊόντων γίνεται κατά παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού, η VSW άσκησε αγωγή παραλείψεως κατά της εταιρίας αυτής ενώπιον του Landgericht Trier (πρωτοβάθμιου περιφερειακού δικαστηρίου της Τρίερ, Γερμανία), προβάλλοντας παράβαση του άρθρου 3α του νόμου περί αθέμιτου ανταγωνισμού, σε συνδυασμό με το παράρτημα VII, μέρος III, σημεία 1 και 2, και το άρθρο 78 του κανονισμού 1308/2013.
- 17 Η TofuTown υποστηρίζει, αντιθέτως, ότι η εκ μέρους της διαφήμιση για τα φυτικά προϊόντα με τις επίμαχες ονομασίες δεν αντιβαίνει στις διατάξεις αυτές του δικαίου της Ένωσης, δεδομένου ότι, αφενός, ο τρόπος με τον οποίο ο καταναλωτής αντιλαμβάνεται τις ονομασίες αυτές μεταβλήθηκε αισθητά τα τελευταία χρόνια και, αφετέρου, η ίδια δεν χρησιμοποιεί ονομασίες όπως «beurre» ή «cream» μεμονωμένα, αλλά πάντα σε συνδυασμό με όρους που παραπέμπουν στη φυτική προέλευση των επίμαχων προϊόντων όπως, παραδείγματος χάριν, «beurre de tofu» ή «rice spray cream».
- 18 Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στην απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1999, UDL (C-101/98, EU:C:1999:615), στην οποία το Δικαστήριο έκρινε κατ' ουσίαν ότι ο κανονισμός 1898/87 αντιτίθετο στη χρήση της ονομασίας «τυρί» για γαλακτοκομικό προϊόν στη σύνθεση του οποίου οι λιπαρές ύλες του γάλακτος έχουν αντικατασταθεί από λιπαρές ύλες φυτικής προελεύσεως, ακόμη και αν η ονομασία αυτή συμπληρώνεται από περιγραφικές ενδείξεις. Εντούτοις, εξακολουθεί να διατηρεί αμφιβολίες σχετικά με την ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στο άρθρο 78 του κανονισμού 1308/2013, σε συνδυασμό με το παράρτημα VII, μέρος III, σημεία 1 και 2, αυτού, ώστε να αποφανθεί επί της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί.
- 19 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Landgericht Trier (πρωτοβάθμιο περιφερειακό δικαστήριο της Τρίερ) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Μπορεί το άρθρο 78, παράγραφος 2, του κανονισμού 1308/2013 να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι οι ορισμοί, ονομασίες και ονομασίες πωλήσεως του παραρτήματος VII δεν απαιτείται να πληρούν τις αντίστοιχες απαιτήσεις του εν λόγω παραρτήματος, σε περίπτωση που οι εν λόγω ορισμοί, ονομασίες και ονομασίες πωλήσεως συμπληρώνονται με πρόσθετες διευκρινιστικές ή περιγραφικές ενδείξεις (όπως, επί παραδείγματι, “βούτυρο από τόφου” για αμιγώς φυτικό προϊόν);
- 2) Έχει το παράρτημα VII, μέρος III, σημείο 1, του κανονισμού 1308/2013 την έννοια ότι ως “γάλα” νοείται αποκλειστικά το προϊόν της φυσιολογικής εκκρίσεως των γαλακτοφόρων αδένων θηλαστικών, το οποίο λαμβάνεται με μία ή περισσότερες αμέλξεις, χωρίς οποιαδήποτε προσθήκη ή αφαίρεση, ή επιτρέπεται η χρησιμοποίηση του όρου “γάλα” –ενδεχομένως με την προσθήκη επεξηγηματικών όρων όπως, επί παραδείγματι, “γάλα σόγιας”– επίσης και για φυτικά (ολικώς χορτοφαγικά) προϊόντα κατά τη διάθεσή τους στην αγορά;
- 3) Έχει το σχετικό με το άρθρο 78 του κανονισμού 1308/2013 παράρτημα VII, μέρος III, σημείο 2, την έννοια ότι οι εκεί, υπό στοιχείο α', λεπτομερώς παρατιθέμενες ονομασίες, όπως ιδίως “ορός γάλακτος”, “κρέμα γάλακτος” [“Rahm” στη γερμανική γλώσσα], “βούτυρο”, “βουτυρόγαλα”, “τυρί”, “γιαούρτι” ή ο όρος “σαντιγύ” [“Sahne” στη γερμανική γλώσσα] κ.λπ., χρησιμοποιούνται

αποκλειστικώς για γαλακτοκομικά προϊόντα ή είναι δυνατό να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παραρτήματος VII, μέρος III, σημείο 2, του κανονισμού 1308/2013 επίσης και αμιγώς φυτικά και/ή ολικώς χορτοφαγικά προϊόντα τα οποία έχουν παρασκευαστεί χωρίς (ζωικό) γάλα;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 20 Με τα τρία ερωτήματά του, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί κατά πόσον το άρθρο 78, παράγραφος 2, και το παράρτημα VII, μέρος III, του κανονισμού 1308/2013 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στο να χρησιμοποιούνται η ονομασία «γάλα» και οι ονομασίες τις οποίες ο κανονισμός αυτός προβλέπει αποκλειστικώς για γαλακτοκομικά προϊόντα για τον προσδιορισμό, κατά την εμπορία ή στη διαφήμιση, ενός αμιγώς φυτικού προϊόντος, τούτο δε ακόμη και αν οι ονομασίες αυτές συμπληρώνονται από διευκρινιστικές ή περιγραφικές ενδείξεις που αναφέρουν τη φυτική προέλευση του επίμαχου προϊόντος.
- 21 Κατά το άρθρο 78, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού, οι ορισμοί, οι ονομασίες ή οι ονομασίες πώλησης που προβλέπονται στο παράρτημα VII του ίδιου κανονισμού μπορούν να χρησιμοποιούνται στην Ένωση μόνον για την εμπορία προϊόντων τα οποία πληρούν τις αντίστοιχες απαιτήσεις του εν λόγω παραρτήματος.
- 22 Το μέρος III του παραρτήματος VII αφορά το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα. Ως προς το γάλα, το μέρος III προβλέπει, στο σημείο 1, πρώτο εδάφιο, ότι ως «γάλα» «νοείται αποκλειστικά το προϊόν της φυσιολογικής έκκρισης των γαλακτοφόρων αδένων θηλαστικών, το οποίο λαμβάνεται με μία ή περισσότερες αμέλξεις, χωρίς οποιαδήποτε προσθήκη ή αφαίρεση». Το δεύτερο εδάφιο του σημείου αυτού διευκρινίζει ωστόσο, υπό το στοιχείο α', ότι η ονομασία «γάλα» επιτρέπεται να χρησιμοποιείται για «το γάλα που έχει υποστεί επεξεργασία που δεν αλλοιώνει τη σύστασή του ή για το γάλα του οποίου η περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες [έχει τυποποιηθεί]» και, υπό το στοιχείο β', ότι η ονομασία αυτή επιτρέπεται να χρησιμοποιείται «σε συνδυασμό με έναν ή περισσότερους όρους για τον χαρακτηρισμό του τύπου, της κατηγορίας, της καταγωγής και/ή της προβλεπόμενης χρήσης του γάλακτος ή για την περιγραφή της φυσικής επεξεργασίας που έχει υποστεί ή των τροποποιήσεων της σύστασής του, υπό τον όρο ότι οι εν λόγω τροποποιήσεις συνίστανται μόνο στην προσθήκη και/ή την αφαίρεση φυσικών συστατικών του γάλακτος».
- 23 Επομένως, από το γράμμα του σημείου 1 προκύπτει σαφώς ότι η ονομασία «γάλα» δεν είναι κατ' αρχήν δυνατόν να χρησιμοποιείται νομίμως για τον προσδιορισμό ενός αμιγώς φυτικού προϊόντος, δεδομένου ότι, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, το γάλα είναι προϊόν ζωικής προέλευσης, κάτι που απορρέει επίσης από το παράρτημα VII, μέρος III, σημείο 4, του κανονισμού 1308/2013, όπου προβλέπεται ότι, όσον αφορά το γάλα, εάν δεν προέρχεται από βοοειδή, αναφέρεται το ζωικό είδος από το οποίο προέρχεται, όπως και από το άρθρο 78, παράγραφος 5, του ίδιου κανονισμού, το οποίο αναθέτει στην Επιτροπή την αρμοδιότητα να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για τον προσδιορισμό των γαλακτοκομικών προϊόντων για τα οποία πρέπει να αναφέρεται το ζωικό είδος από το οποίο προέρχεται το γάλα, εφόσον δεν προέρχεται από βοοειδή.
- 24 Από το γράμμα αυτό προκύπτει, επιπροσθέτως, ότι διευκρινιστικές ή περιγραφικές ενδείξεις που αναφέρουν τη φυτική προέλευση του οικείου προϊόντος, όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης ενδείξεις «από σόγια» ή «από τόφου», δεν αποτελούν όρους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν μαζί με την ονομασία «γάλα», βάσει του προμνησθέντος σημείου 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο β', δεδομένου ότι οι τροποποιήσεις στη σύσταση του γάλακτος τις οποίες μπορούν να προσδιορίζουν πρόσθετοι όροι, βάσει της διατάξεως αυτής, περιορίζονται στην προσθήκη και/ή την αφαίρεση των φυσικών του συστατικών, αποκλειόμενης της ολικής αντικαταστάσεως του γάλακτος από ένα αμιγώς φυτικό προϊόν.

- 25 Όσον αφορά τα γαλακτοκομικά προϊόντα, το παράρτημα VII, μέρος III, σημείο 2, του κανονισμού 1308/2013 αναφέρει, στο πρώτο εδάφιο, ότι «γαλακτοκομικά» προϊόντα είναι «τα προϊόντα που προέρχονται αποκλειστικά από το γάλα[, εξυπακουόμενου] ότι είναι δυνατό να προστίθενται ουσίες που είναι απαραίτητες για την παρασκευή τους, εφόσον οι εν λόγω ουσίες δεν χρησιμοποιούνται με σκοπό την ολική ή μερική αντικατάσταση οποιουδήποτε από τα συστατικά του γάλακτος». Στο δεύτερο εδάφιο του σημείου αυτού διευκρινίζεται, επιπλέον, ότι «[γ]ια τα γαλακτοκομικά προϊόντα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά», αφενός, οι ονομασίες οι οποίες χρησιμοποιούνται σε όλα τα στάδια της εμπορίας και οι οποίες απαριθμούνται στο στοιχείο α' της διατάξεως αυτής –στις οποίες περιλαμβάνονται οι ονομασίες «ορός γάλακτος», «κρέμα γάλακτος», «βούτυρο», «βουτυρόγαλα», «τυρί» και «γιαούρτι»– και, αφετέρου, μεταξύ άλλων, οι ονομασίες κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού 1169/2011 «που πράγματι χρησιμοποιούνται για τα γαλακτοκομικά προϊόντα».
- 26 Από το γράμμα του προμνησθέντος σημείου 2 προκύπτει επομένως ότι, εφόσον κάποιο «γαλακτοκομικό προϊόν» προέρχεται αποκλειστικώς από γάλα, πρέπει να περιέχει τα συστατικά του. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι γαλακτοκομικό προϊόν, οποιοδήποτε συστατικό του οποίου αντικαταστάθηκε έστω εν μέρει, δεν μπορεί να προσδιορίζεται με κάποια από τις ονομασίες του παραρτήματος VII, μέρος III, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', του κανονισμού 1308/2013 (βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1999, UDL, C-101/98, EU:C:1999:615, σημεία 20 έως 22). Τούτο ισχύει κατ' αρχήν, κατά μείζονα λόγο, ως προς ένα αμιγώς φυτικό προϊόν, δεδομένου ότι ένα τέτοιο προϊόν δεν περιέχει εξ ορισμού κανένα συστατικό του γάλακτος.
- 27 Κατά συνέπεια, οι μνημονευθείσες από το αιτούν δικαστήριο ονομασίες που απαριθμούνται στο παράρτημα VII, μέρος III, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', του εν λόγω κανονισμού, όπως «ορός γάλακτος», «κρέμα γάλακτος», «βούτυρο», «βουτυρόγαλα», «τυρί» και «γιαούρτι» δεν μπορούν, κατ' αρχήν, να χρησιμοποιούνται νομίμως για τον προσδιορισμό ενός αμιγώς φυτικού προϊόντος.
- 28 Πανομοιότυπη απαγόρευση επιβάλλεται, βάσει του παραρτήματος VII, μέρος III, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο β', του ίδιου κανονισμού, για τις ονομασίες κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού 1169/2011 που πράγματι χρησιμοποιούνται για τα γαλακτοκομικά προϊόντα. Ως προς τούτο, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, η ονομασία του τροφίμου συνίσταται στη νόμιμη ονομασία του ή, αν δεν υπάρχει τέτοια ονομασία, στη συνήθη ονομασία του ή, αν δεν υπάρχει συνήθης ονομασία ή αν η συνήθης ονομασία δεν χρησιμοποιείται, σε περιγραφική ονομασία.
- 29 Καίτοι ο όρος «Sahne», στη γερμανική γλώσσα –τον οποίο το αιτούν δικαστήριο διέκρινε, στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, από τον όρο «Rahm», ο οποίος περιέχεται στο παράρτημα VII, μέρος III, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', σημείο ii, του κανονισμού 1308/2013–, ακριβώς όπως και ο όρος «chantilly» στη γαλλική γλώσσα, δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των ονομασιών γαλακτοκομικών προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα VII, μέρος III, σημείο 2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', του κανονισμού 1308/2013, εντούτοις ο όρος αυτός προσδιορίζει την κρέμα γάλακτος που μπορεί να χτυπηθεί.
- 30 Πρόκειται επομένως για μια ονομασία κατά την έννοια του άρθρου 17 του κανονισμού 1169/2011, η οποία χρησιμοποιείται πράγματι για ένα γαλακτοκομικό προϊόν. Ως εκ τούτου, ο εν λόγω όρος δεν είναι κατ' αρχήν δυνατόν να χρησιμοποιηθεί νομίμως για να προσδιορίσει και κάποιο αμιγώς φυτικό προϊόν.
- 31 Ως προς την ενδεχόμενη σημασία που έχει –προκειμένου να αξιολογηθεί κατά πόσον η ονομασία «γάλα» ή οι από τον κανονισμό 1308/2013 αποκλειστικώς για γαλακτοκομικά προϊόντα προβλεπόμενες ονομασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν νομίμως για τον προσδιορισμό κάποιου αμιγώς φυτικού προϊόντος– η προσθήκη διευκρινιστικών ή περιγραφικών ενδείξεων που αναφέρουν τη φυτική προέλευση του επίμαχου προϊόντος, όπως οι μνημονευθείσες από το αιτούν δικαστήριο ενδείξεις «από σόγια» ή «από τόφου», πρέπει να σημειωθεί ότι το παράρτημα VII, μέρος III,

σημείο 3, του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι «[ο] όρος “γάλα” και οι ονομασίες που χρησιμοποιούνται για τα γαλακτοκομικά προϊόντα επιτρέπεται επίσης να χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με έναν ή περισσότερους όρους για τον χαρακτηρισμό σύνθετων προϊόντων των οποίων κανένα στοιχείο δεν υποκαθιστά ούτε πρόκειται να υποκαταστήσει οποιοδήποτε συστατικό του γάλακτος και των οποίων το γάλα ή ένα γαλακτοκομικό προϊόν αποτελεί ουσιώδες μέρος είτε λόγω της ποσότητάς του, είτε λόγω του ότι η παρουσία του χαρακτηρίζει το προϊόν».

- 32 Τα αμιγώς φυτικά προϊόντα δεν πληρούν ωστόσο τις ανωτέρω προϋποθέσεις, καθότι δεν περιέχουν ούτε γάλα ούτε γαλακτοκομικό προϊόν. Το προμνησθέν σημείο 3 δεν είναι επομένως δυνατόν να χρησιμεύσει ως βάση για νόμιμη χρήση –προκειμένου να προσδιοριστεί κάποιο αμιγώς φυτικό προϊόν– της ονομασίας «γάλα» ή των ονομασιών που προβλέπονται αποκλειστικώς για γαλακτοκομικά προϊόντα, σε συνδυασμό με μία ή περισσότερες διευκρινιστικές ή περιγραφικές ενδείξεις που αναφέρουν τη φυτική προέλευση του επίμαχου προϊόντος.
- 33 Πάντως, καίτοι, κατά το παράρτημα VII, μέρος III, σημείο 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1308/2013, οι ονομασίες που αναφέρονται στα σημεία 1, 2 και 3 του μέρους III δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται για κανένα άλλο προϊόν εκτός από εκείνα που αναφέρονται στα εν λόγω σημεία, το δεύτερο εδάφιο του σημείου 5 προβλέπει εντούτοις ότι το πρώτο εδάφιο «δεν εφαρμόζεται στην ονομασία προϊόντων, των οποίων η ακριβής φύση είναι επακριβώς γνωστή λόγω παραδοσιακής πρακτικής και/ή όταν οι ονομασίες χρησιμοποιούνται σαφώς για να δηλώσουν μια χαρακτηριστική ιδιότητα του προϊόντος».
- 34 Πλην όμως, ο κατάλογος των προϊόντων που αναφέρονται στην τελευταία αυτή διάταξη περιελήφθη, κατ’ εφαρμογή του άρθρου 121, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β’, σημείο i, του κανονισμού 1234/2007, που αντικαταστάθηκε κατ’ ουσίαν από το άρθρο 91, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α’, του κανονισμού 1308/2013, στο παράρτημα I της αποφάσεως 2010/791. Ως εκ τούτου, μόνον τα απαριθμούμενα στο παράρτημα αυτό προϊόντα εμπίπτουν στην εξαίρεση που προβλέπεται στο δεύτερο εδάφιο.
- 35 Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί ότι ο κατάλογος αυτός δεν περιέχει αναφορά στη σόγια ή το τόφου.
- 36 Επιπλέον, μολονότι στον εν λόγω κατάλογο μνημονεύεται, στη γαλλική γλώσσα, το προϊόν που ονομάζεται «crème de riz», δεν μνημονεύεται, στην αγγλική γλώσσα, το προϊόν που ονομάζεται «rice cream spray», το οποίο αναφέρθηκε από το αιτούν δικαστήριο ως ένα από τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης προϊόντα, ούτε το προϊόν που ονομάζεται «rice cream». Ως προς τούτο, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, από την αιτιολογική σκέψη 3 της αποφάσεως 2010/791 προκύπτει κατ’ ουσίαν, ότι, στον κατάλογο που καταρτίζεται στην απόφαση αυτή, αναγράφονται εκείνα τα προϊόντα τα οποία τα κράτη μέλη θεωρούν ότι αντιστοιχούν, εντός της επικράτειάς τους, στα κριτήρια που προβλέπονται στο παράρτημα VII, μέρος III, σημείο 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1308/2013 και ότι οι ονομασίες των επίμαχων προϊόντων απαριθμούνται ανάλογα με την παραδοσιακή τους χρήση στις διάφορες γλώσσες της Ένωσης. Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι η ονομασία «crème de riz», στη γαλλική γλώσσα, θεωρήθηκε ότι πληροί τα εν λόγω κριτήρια δεν συνεπάγεται ότι η ονομασία «rice cream» τα πληροί επίσης.
- 37 Πρέπει επιπλέον να σημειωθεί ότι, μολονότι από τον εν λόγω κατάλογο προκύπτει ότι υπό ορισμένες προϋποθέσεις επιτρέπεται να χρησιμοποιείται στην ονομασία ενός προϊόντος ο όρος «cream» από κοινού με συμπληρωματικό όρο, ιδίως προκειμένου να προσδιορίζονται αλκοολούχα ποτά ή σουπές, μια ονομασία όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης ονομασία «rice cream spray» δεν πληροί προφανώς καμία από αυτές τις προϋποθέσεις. Ομοίως, η χρήση του όρου «creamed» με την ονομασία ενός φυτικού προϊόντος επιτρέπεται μεν, αλλά μόνον οσάκις «ο όρος “creamed” υποδεικνύει τη χαρακτηριστική υφή του προϊόντος».

- 38 Είναι επομένως προφανές ότι κανένα από τα προϊόντα που ενδεικτικά αναφέρει το αιτούν δικαστήριο δεν περιλαμβάνεται στον εν λόγω κατάλογο και ότι, κατά συνέπεια, καμία ονομασία από όσες αυτό παραθέτει δεν εμπίπτει στην εξαίρεση που προβλέπεται στο παράρτημα VII, μέρος III, σημείο 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1308/2013, κάτι που απόκειται ωστόσο στο αιτούν δικαστήριο να διαπιστώσει για καθένα από τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης προϊόντα.
- 39 Επιπροσθέτως, το άρθρο 78, παράγραφος 3, του κανονισμού 1308/2013 προβλέπει ότι, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αποδεδειγμένες ανάγκες λόγω της μεταβαλλόμενης καταναλωτικής ζήτησης, της τεχνικής προόδου ή της ανάγκης για καινοτόμα προϊόντα, ανατέθηκε στην Επιτροπή η αρμοδιότητα να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις όσον αφορά τις τροποποιήσεις των ορισμών και των ονομασιών πώλησης που προβλέπονται στο παράρτημα VII του κανονισμού αυτού, καθώς και τις παρεκκλίσεις ή τις εξαιρέσεις από αυτές. Μέχρι σήμερα η Επιτροπή δεν έχει ωστόσο εκδώσει τέτοια πράξη όσον αφορά τους ορισμούς και τις ονομασίες πώλησης του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων.
- 40 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η ονομασία «γάλα» και οι ονομασίες που προβλέπονται αποκλειστικώς για γαλακτοκομικά προϊόντα δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν νομίμως για να προσδιορίσουν κάποιο αμιγώς φυτικό προϊόν, εκτός αν το προϊόν αυτό περιλαμβάνεται στον κατάλογο που καταρτίστηκε στο παράρτημα I της αποφάσεως 2010/791, η δε προσθήκη διευκρινιστικών ή περιγραφικών ενδείξεων που αναφέρουν τη φυτική προέλευση του επίμαχου προϊόντος, όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν ασκεί επιρροή στην απαγόρευση αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1999, UDL, C-101/98, EU:C:1999:615, σκέψεις 25 έως 28).
- 41 Από τον συνδυασμό του άρθρου 78, παράγραφος 2, και του παραρτήματος VII, μέρος III, σημείο 6, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1308/2013 προκύπτει, επιπλέον, ότι η απαγόρευση αυτή ισχύει τόσο για την εμπορία όσο και για τη διαφήμιση.
- 42 Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η TofuTown, η ερμηνεία που παρατίθεται στις σκέψεις 40 και 41 της παρούσας αποφάσεως επιρρωννύεται από τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού και δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας ούτε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.
- 43 Όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 64 και 76 του ίδιου κανονισμού, οι σκοποί τους οποίους επιδιώκουν οι επίμαχες διατάξεις συνίστανται, κυρίως, στη βελτίωση των οικονομικών συνθηκών παραγωγής και εμπορίας και της ποιότητας των προϊόντων, προς το συμφέρον των παραγωγών, των εμπόρων και των καταναλωτών, στην προστασία των καταναλωτών και στη διασφάλιση των όρων του ανταγωνισμού. Οι διατάξεις αυτές συμβάλλουν στην επίτευξη των ως άνω σκοπών, καθόσον προβλέπουν ότι μόνον τα προϊόντα τα οποία πληρούν τις απαιτήσεις που αυτές επιβάλλουν μπορούν να προσδιορίζονται με την ονομασία «γάλα» και με τις ονομασίες που προβλέπονται αποκλειστικώς για γαλακτοκομικά προϊόντα, τούτο δε ακόμη και αν οι ονομασίες αυτές συμπληρώνονται από διευκρινιστικές ή περιγραφικές ενδείξεις όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 44 Πράγματι, εάν δεν υπήρχε ο ανωτέρω περιορισμός, οι ονομασίες αυτές δεν θα επέτρεπαν πλέον τον προσδιορισμό με βέβαιο τρόπο των προϊόντων που φέρουν τα ιδιαίτερα εκείνα χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τη φυσική σύσταση του ζωικού γάλακτος, γεγονός που θα απέβαινε εις βάρος της προστασίας των καταναλωτών, λόγω του κινδύνου συγχύσεως που θα προκαλούνταν. Τούτο θα διακύβευε επίσης τον σκοπό που έγκειται στη βελτίωση των οικονομικών συνθηκών παραγωγής και εμπορίας, καθώς και της ποιότητας του «γάλακτος» και των «γαλακτοκομικών προϊόντων».
- 45 Ως προς την αρχή της αναλογικότητας, τούτη επιτάσσει να είναι οι πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης πρόσφορες για την επίτευξη των επιδιωκόμενων με την οικεία ρύθμιση θεμιτών σκοπών και να μην υπερβαίνουν τα όρια του μέτρου που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των εν λόγω σκοπών, εξυπακουμένου ότι, εφόσον υφίσταται επιλογή μεταξύ περισσότερων κατάλληλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές και ότι οι προκαλούμενες δυσχέρειες δεν πρέπει να είναι

υπέρμετρες σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1999, UDL, C-101/98, EU:C:1999:615, σκέψη 30, καθώς και της 17ης Μαρτίου 2011, AJD Tuna, C-221/09, EU:C:2011:153, σκέψη 79 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 46 Ο νομοθέτης της Ένωσης διαθέτει στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, η οποία αντιστοιχεί προς τις πολιτικές ευθύνες που του αναθέτουν τα άρθρα 40 ΣΛΕΕ έως 43 ΣΛΕΕ, οπότε μόνον ο προδήλως ακατάλληλος χαρακτήρας ληφθέντος στον τομέα αυτό μέτρου, σε σχέση προς τον σκοπό που το αρμόδιο όργανο επιδιώκει, μπορεί να επηρεάσει τη νομιμότητα αυτού του μέτρου (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1999, UDL, C-101/98, EU:C:1999:615, σκέψη 31, καθώς και της 17ης Οκτωβρίου 2013, Schaible, C-101/12, EU:C:2013:661, σκέψη 48).
- 47 Εν προκειμένω, όπως ήδη επισημάνθηκε στη σκέψη 43 της παρούσας αποφάσεως, οι διατάξεις των οποίων την ερμηνεία ζητεί το αιτούν δικαστήριο σκοπούν στη βελτίωση των οικονομικών συνθηκών παραγωγής και εμπορίας των οικείων προϊόντων και της ποιότητάς τους, στην προστασία των καταναλωτών, καθώς και στη διασφάλιση των όρων του ανταγωνισμού.
- 48 Το γεγονός ότι η δυνατότητα χρήσεως, κατά την εμπορία ή στη διαφήμιση, της ονομασίας «γάλα» και των ονομασιών που προβλέπονται αποκλειστικώς για τα γαλακτοκομικά προϊόντα, παρέχεται μόνον ως προς τα προϊόντα τα οποία πληρούν τις απαιτήσεις του παραρτήματος VII, μέρος III, του κανονισμού 1308/2013 εγγυάται, ειδικότερα, στους μεν παραγωγούς των εν λόγω προϊόντων ανόθευτους όρους ανταγωνισμού, στους δε καταναλωτές τους ότι τα προϊόντα υπό τις εν λόγω ονομασίες πληρούν συλλήβδην τα ίδια πρότυπα ποιότητας, προστατεύοντάς τους παράλληλα από κάθε σύγχυση ως προς τη σύσταση των προϊόντων που προτίθενται να αγοράσουν. Οι επίμαχες διατάξεις είναι επομένως πρόσφορες για την επίτευξη των σκοπών αυτών. Επιπλέον, δεν υπερβαίνουν τα όρια του μέτρου που είναι αναγκαίο για την επίτευξή τους, η δε προσθήκη στις εν λόγω ονομασίες διευκρινιστικών ή περιγραφικών ενδείξεων για τον προσδιορισμό των προϊόντων που δεν πληρούν τις προμνησθείσες απαιτήσεις δεν είναι ικανή, όπως το Δικαστήριο ήδη έκρινε, να αποσοβήσει με βεβαιότητα κάθε κίνδυνο συγχύσεως του καταναλωτή. Κατά συνέπεια, οι επίμαχες διατάξεις δεν παραβιάζουν την αρχή της αναλογικότητας (βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1999, UDL, C-101/98, EU:C:1999:615, σκέψεις 32 έως 34).
- 49 Ως προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, τούτη επιβάλλει να μην αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο παρόμοιες καταστάσεις ούτε καθ' όμοιο τρόπο διαφορετικές καταστάσεις, εκτός εάν μια τέτοια είδους αντιμετώπιση δικαιολογείται αντικειμενικώς (απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2005, ABNA κ.λπ., C-453/03, C-11/04, C-12/04 και C-194/04, EU:C:2005:741, σκέψη 63, καθώς και, συναφώς, απόφαση της 30ής Ιουνίου 2016, Lidl, C-134/15, EU:C:2016:498, σκέψη 46).
- 50 Εν προκειμένω, το γεγονός ότι, κατά την TofuTown, οι παραγωγοί χορτοφαγικών ή ολικώς χορτοφαγικών υποκατάστατων κρέατος ή ψαριού δεν υπόκεινται, όσον αφορά τη χρήση ονομασιών πώλησης, σε περιορισμούς συγκρίσιμους προς εκείνους στους οποίους υπόκεινται οι παραγωγοί χορτοφαγικών ή ολικώς χορτοφαγικών υποκατάστατων γάλακτος ή γαλακτοκομικών προϊόντων βάσει του παραρτήματος VII, μέρος III, του κανονισμού 1308/2013 δεν είναι δυνατόν να εκληφθεί ως αντιβαίνον προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.
- 51 Πράγματι, κάθε τομέας της συσταθείσας από τον εν λόγω κανονισμό κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων έχει τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Κατά συνέπεια, η σύγκριση των τεχνικών μηχανισμών που χρησιμοποιούνται για τη ρύθμιση των διαφόρων τομέων της αγοράς δεν μπορεί να αποτελέσει έγκυρη βάση για να στοιχειοθετηθεί η αιτίαση περί άνισης μεταχειρίσεως μεταξύ ανόμοιων προϊόντων υποκειμένων σε διαφορετικούς κανόνες (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 28ης Οκτωβρίου 1982, Lion κ.λπ., 292/81 και 293/81, EU:C:1982:375, σκέψη 24, καθώς και της 30ής Ιουνίου 2016, Lidl, C-134/15, EU:C:2016:498, σκέψη 49). Πλην όμως, το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα εμπίπτουν σε τομέα διαφορετικό από εκείνους των διαφόρων ειδών κρέατος, καθώς και από εκείνον των προϊόντων αλιείας, τα οποία μάλιστα εμπίπτουν σε άλλη κοινή οργάνωση των αγορών.

- 52 Λαμβανομένων υπόψη όλων των προεκτεθεισών σκέψεων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 78, παράγραφος 2, και το παράρτημα VII, μέρος III, του κανονισμού 1308/2013 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στο να χρησιμοποιούνται η ονομασία «γάλα» και οι ονομασίες τις οποίες ο κανονισμός αυτός προβλέπει αποκλειστικώς για γαλακτοκομικά προϊόντα για τον προσδιορισμό, κατά την εμπορία ή στη διαφήμιση, ενός αμιγώς φυτικού προϊόντος, τούτο δε ακόμη και αν οι ονομασίες αυτές συμπληρώνονται από διευκρινιστικές ή περιγραφικές ενδείξεις που αναφέρουν τη φυτική προέλευση του επίμαχου προϊόντος, εκτός αν το προϊόν αυτό περιλαμβάνεται στο παράρτημα I της αποφάσεως 2010/791.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 53 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 78, παράγραφος 2, και το παράρτημα VII, μέρος III, του κανονισμού (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται στο να χρησιμοποιούνται η ονομασία «γάλα» και οι ονομασίες τις οποίες ο κανονισμός αυτός προβλέπει αποκλειστικώς για γαλακτοκομικά προϊόντα για τον προσδιορισμό, κατά την εμπορία ή στη διαφήμιση, ενός αμιγώς φυτικού προϊόντος, τούτο δε ακόμη και αν οι ονομασίες αυτές συμπληρώνονται από διευκρινιστικές ή περιγραφικές ενδείξεις που αναφέρουν τη φυτική προέλευση του επίμαχου προϊόντος, εκτός αν το προϊόν αυτό περιλαμβάνεται στο παράρτημα I της αποφάσεως 2010/791/ΕΕ της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2010, για τον κατάλογο των προϊόντων που αναφέρονται στο παράρτημα XII σημείο III, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου.

(υπογραφές)